

جمع‌آوری کودکان کار همراه با متکدیان و زنان خیابانی

عکس: خرداد نیوز

فاطمه جمال‌پور: پسرک از یزد فرار کرده به‌خاطر یک نخ سیگار از ترس غضب خانواده، کمی پس از رسیدن به تهران مورد تجاوز پنج مرد قرار می‌گیرد؛ کمی بعد گشت ساماندهی متکدیان او را جمع‌آوری کرده و به گرمخانه می‌برد؛ گرمخانه‌ای که در آن معتادان اچ‌آی‌وی مثبت، مبتلا به هیپاتیت و ... گرد هم آمده‌اند. مدیر مرکز از ترس خطرات پیش‌رو پسرک را قرنطینه می‌کند و روز بعد او را تحویل خانواده‌اش می‌دهد. این یک روایت است به نقل از مدیر آن گرمخانه؛ روایتی از آنچه در خیابان‌های شهر انتظار کودکان کار و خیابان را می‌کشد.

به گزارش شرق، آیین‌نامه ساماندهی کودکان کار و خیابان مصوب 1384 هیات وزیران بر زمین مانده است؛ آیین‌نامه‌ای که بر اساس آن سازمان بهزیستی کشور موظف است با همکاری و مشارکت شهرداری، انجمن‌های خیریه، تشکل‌های غیردولتی و نیروی انتظامی و با استفاده از مددکار اجتماعی (در قالب تیم تخصصی سیار یا مستقر در مراکز که با همکاری شهرداری‌ها ساماندهی خواهد شد) نسبت به شناسایی، جذب، پذیرش و توانمندسازی کودکان خیابانی در تمامی مراکز استان‌ها اقدام کند. کودکان کار و خیابان توسط گشت‌هایی که به‌صورت همزمان معتادان متجاهر، متکدیان، زنان خیابانی و دیگر آسیب‌دیدگان را جمع‌آوری می‌کنند ساماندهی می‌شوند، این در حالی است که در چندسال گذشته شهرداری تهران گشت مخصوص کودکان کار و خیابان را ایجاد کرده بود اما این گشت پس از سال 88 تعطیل شد. تعداد زیادی از این کودکان به‌خاطر داشتن تبعیت افغان، ثابت‌نشدن بدسرپرستی و ... به خیابان بازمی‌گردند. یک‌سال‌ونیم پیش «حبیب‌الله مسعودی»، مدیرکل امور آسیب‌دیدگان سازمان بهزیستی کشور، گفته بود: «روند توانمندسازی هر کودک کار به شش میلیون تومان اعتبار نیاز دارد، سال گذشته پنج‌هزار کودک توسط سازمان بهزیستی ساماندهی شدند و به این ترتیب برای اعمال رویکرد توانمندسازی در مورد این کودکان به 30 میلیارد تومان اعتبار نیاز است.» وی گفته بود با جمع‌آوری کودکان کار و خیابان از سطح خیابان‌ها مخالفیم چراکه در جمع‌آوری نگاه قهری حاکم است و به این ترتیب خانواده‌هایی که کودکانشان را مجبور به کارکردن می‌کنند آنها را از خیابان به زیرزمین‌ها سوق می‌دهند و کودک با هزاران آسیب دیگر مواجه می‌شود.

وی از راه‌اندازی پایلوت مراکز روزانه ارایه خدمات به کودکان کار و خیابان و اعطای کد رهگیری به این کودکان خبر داده بود؛ اقداماتی که تاکنون محقق نشده‌اند. در سال‌های اولیه تصویب آیین‌نامه ساماندهی کودکان کار و خیابان با تخصیص اعتبار کافی سالانه 12 هزار کودک کار ساماندهی می‌شدند اما این رقم در سال‌های اخیر به‌خاطر نبود اعتبار کافی، کاهش گشت‌ها، برچیده‌شدن پایگاه‌های مددکاری در ترمینال‌ها و ... به شش‌هزار نفر رسیده است. کمیته کنترل ایدز سازمان بهزیستی طرح سنجش رفتار پرخطر مرتبط با اچ‌آی‌وی را در کودکان کار و خیابان با همکاری دانشگاه علوم بهزیستی انجام داده است؛ طرحی که نتایج آن با توجه به آمار وزارت بهداشت درباره نرخ 4/5 برابری شیوع ایدز در این کودکان خیابانی قابل توجه است. دکتر «محضری» کارشناس کمیته پیشگیری و کنترل ایدز سازمان بهزیستی به سوالات «شرق» درباره نتایج طرح سنجش رفتارهای پرخطر در کودکان خیابانی پاسخ داد که مشروح آن را در ادامه می‌خوانید:

گزارش اولیه طرح سنجش رفتارهای پرخطر در کودکان خیابانی حاکی از چه چیزهایی بود؟ کودکان خیابانی در معرض چه خطراتی هستند؟

این کودکان بیش از سایر اقشار جامعه در معرض انواع آسیب‌های اجتماعی از جمله خشونت و رفتارهای پرخطر مرتبط با اچ‌آی‌وی هستند.

اغلب این کودکان تزریق ندارند اما بیشتر از سایر افراد جامعه در معرض اچ‌آی‌وی هستند، آیا این مساله نشان می‌دهد این کودکان در

معرض سوءاستفاده جنسی و تجاوز هستند؟

بله، اما موضوع مصرف موادمخدر هم هست. ممکن است مصرف مواد بدون تزریق، این کودکان را مستعد کند، بخشی هم به دلیل تجاوز و سوءاستفاده جنسی است. البته همه رابطه جنسی این کودکان سوءاستفاده و تجاوز نیست. ممکن است روابط بازتری در بین آنها نسبت به جامعه وجود داشته باشد. مهارهای خانوادگی در این کودکان کمتر است و از این نظر بیشتر تحت فشار هستند و این یکی از مشکلات است.

آمار کودکان خیابانی در کدام مناطق بیشتر است؟

در مناطق 12 و 19 بیشتر است.

بودجه تخصیص یافته برای انجام طرح سنجش چقدر بود؟

40 میلیون تومان، البته در مرحله بعد مداخلات تعریف می شود.

ایجاد مراکز روزانه برای کودکان کار به کجا رسید؟

این طرح هم تأیید کرد که لازم است چنین مراکزی ایجاد شود و در حال حاضر هم «ان جی او»ها دارند این کار را انجام می دهند اما می خواهیم منسجم تر و ساختارمندتر و تیم های امدادرسان سیار هم فعال شوند. در این گزارش هم بر این موضوعات تأکید شده است. البته متولی اصلی کودکان کار و خیابان، معاونت اجتماعی است و باید با همکاری این معاونت اینها محقق شود.

در حال حاضر گشت های سیار کودک کار و خیابان را کنار زن خیابانی، مرد معتاد اچ آی وی مثبت و ... جمع آوری می کنند؟ آیا نیاز به گشت ویژه ساماندهی کودکان را احساس نمی کنید؟

اگر اورژانس اجتماعی در بخش کودکان، فعال تر و حساس تر شوند کفایت می کند، اما جمع آوری این کودکان وظیفه شهرداری است.

هدف شما در اجرای بخش دوم طرح سنجش و مداخلات چیست؟

اصلی ترین هدف آموزش، حمایت از خانواده در قالب حمایت اجتماعی پایه است.

گزارش شما چه چیزهایی را بیان می کرد؟

رفتارها و آگاهی را رصد کردیم و به این نتیجه رسیدیم که رفتارها خوب نبود، آگاهی ها پایین و رفتار پرخطر هم خیلی رواج داشت. مصرف موادمخدر مثل مصرف مواد محرک و رفتار جنسی مستعد انتقال «اچ آی وی» از جمله رفتار محافظت نشده و توأم با خشونت گزارش شده بود. قرار است سازوکاری برای غربالگری و پیمایش کودکان کار در قالب پروژه مشترک با یونیسف تعریف شود. به این ترتیب کشوری که موفق بوده باید در ایران آموزش دهد و سامانه اولیه اش را، ایجاد کنیم.

هدف این طرح چیست؟

هدف رصد لحظه ای وضعیت کودکان کار و خیابان است، شناسایی نیازهای اصلی و رشد و تغییراتشان. مثلاً فرض کنید یکی از بخش های گزارش، بخش کودکان افغان و کولی بود که اهمیت پیدا کرده و نمی توانیم بی تفاوت باشیم. چراکه آنها در معرض تبعیض و انگ بیشتر قرار دارند. ما نمی توانیم به اطلاعات دو سال پیش بسنده کنیم، مجبوریم به روز باشیم و این پیمایش این کمک را می کند. در سوی دیگر این ماجرا شهرداری قرار دارد، شهرداری طبق مصوبه هیات وزیران در زمینه ساماندهی کودکان کار و خیابان موظف است» در جهت تخصیص و تجهیز فضای فیزیکی مناسب جهت اجرای مراحل ساماندهی و تامین امکانات مورد نیاز ساماندهی و اجرا گام بردارد.» طبق قانون وظیفه شناسایی و نقل و انتقال کودکان کار و خیابان هم برعهده شهرداری است. رضا جهانگیری فر، معاون سازمان خدمات اجتماعی شهرداری تهران در مصاحبه ای گفته «از سازمان های درگیر در حوزه کودکان کار و خیابان، سازمان بهزیستی است که به نظر می رسد آنطور که باید و شاید به وظیفه خود عمل نکرده است. ما گشت جمع آوری کودکان خیابانی نداریم، ولی چنانچه نیمه شب ها با کودکانی که در سطح شهر پرسه می زنند روبه رو شویم آنها را تحویل بهزیستی می دهیم.» این اظهارات جهانگیری در حالی است که طبق قانون جمع آوری این کودکان برعهده شهرداری است و در بودجه سال 91 شهرداری تهران که به تصویب شورای شهر رسیده حدود 2/5 میلیارد تومان برای ساماندهی کودکان کار و خیابان اعتبار تخصیص یافته است و محل و چگونگی صرف این بودجه نامشخص است. اینها همه در حالی است که اگر چرخه معیوب ساماندهی کودکان کار به درستی انجام شود و کودکان توسط گشت جمع آوری و به مراکز 21 روزه سازمان بهزیستی تحویل داده شوند اغلب این کودکان به خاطر داشتن سرپرست با حکم قاضی به خانواده تحویل داده شده که باز به خیابان بازمی گردند. شاید اگر آیین نامه ساماندهی کودکان کار و خیابان با جدیت بیشتری دنبال می شد مددکاران می توانستند آن پسرک

یزدی را در ترمینال شناسایی کنند و او مورد تجاوز قرار نمی‌گرفت.

5 دی 1392

منبع: <http://goo.gl/wYK6V1>